

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Madamm Ministesch villmools Merci. Domat wär dann dës Diskussioun elo ofgeschloss.

Motion 1

An da komme mir zur Diskussioun an zum Vott vun der Motioun. Ech soen nach eng Kéier, well mer moies sinn: Wann Dir Iech wëllt aloggen, fir sécher ze sinn, kënne matzestëmmen, dat wär relativ nützlich fir de Vott duerno! An da wollt ech d'Rapportrice froen, ob si nach eng Kéier iwwert d'Motioun eppes wëllt soen, déi se schonn en long et en large erkläert huet.

Mme Corinne Cahen (DP), rapportrice | Ech mengen, Här President, ech hunn alleguer déi Projeten do opgezielt an ech hu se och effektiv, wéi Der grad gesot hutt, erkläert. Dat heescht, ech mengen, domat wier dann alles gesot zu der Motioun. Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Cahen. Sinn nach aner Wuertmeldungen? Här Goergen, ganz kuerz.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Ech wollt just nach kuerz drop agoen, well ech mer an der Ried déi Minutten nach fir hei gehalten hat.

Eng Ännerung, déi jo och elo komm ass, ass, dass déi Motioun beziungsweis allegueren déi Projeten an Zukunft wäerten an d'Budgetskontrollkommissioun goen, wat ganz wichteg ass fir d'Transparenz vun der Chamber. Well d'Mobilitéitskommissioun hat an der Vergaangenheet zwar ëmmer de Lancement vun de Projeten, awer d'Mobilitéitskommissioun wousst net, wat herno aus de Projekte ginn ass beziungsweis wéi d'Budgeten agehale gi sinn. An duerfir hate mer déi Demande lancéiert. Mir sinn och frou, dass d'Budgetskontrollkommissioun dat ugeholl huet, d'Madamm Backes hat et elo ugedeit, dass zweemol am Joer de Ministère wäert kommen an déi Budgete virstellen. Do wäert an Zukunft och d'Mobilitéitskommissioun d'office mat invitéiert ginn, soudass mer fir nach méi Transparenz an der Chamber suergen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. Sinn nach aner Wuertmeldungen do?

(Négation)

Dat schéngt net de Fall ze sinn.

Dann ass meng Fro, ob ech dës Motioun à main levée zum Vott stelle kann. Sidd Der domat d'accord?

(Assentiment)

Dat schéngt esou de Fall ze sinn.

Vote sur la motion 1

Also, wien ass mat der Motioun averstanen? Deen hieft d'Hand. Merci.

Wien ass net averstanen?

Gëtt et eng Enthaltung?

Dann ass dës Motioun à l'unanimité ugeholl. An ech soen Iech villmools Merci.

3. 8355 – Projet de loi portant modification :

1° de la loi électorale modifiée du 18 février 2003 ;

2° de la loi modifiée du 16 juin 2017 sur l'organisation du Conseil d'État

Da kéime mer zum nächsten a leschte Punkt vun eise Ordre du jour vun haut de Moien, an dat ass de Projet de loi 8355, eng Ofännerung vum Walgesetz. D'Riedezäit ass hei nom Basismodell festgeluecht an

deemno folgendermoossen opgedeelt: De Rapporteur huet 10 Minutten, déi eenzel Fraktiounen a Sensibilitäten hu 5 Minutten an d'Regierung huet duerno 10 Minutten. Et si schonn ageschriwwen: den Här André Bauler, den Här Mars Di Bartolomeo, den Här Fernand Kartheiser, d'Madamm Sam Tanson an den Här Ben Polidori. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Laurent Zeimet. Här Zeimet.

Rapport de la Commission des Institutions

M. Laurent Zeimet (CSV), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, den 23. Februar dëst Joer huet d'Regierung duerch de Premierminister an der Chamber e Projet de loi deposéiert, fir d'Walgesetz vum 18. Februar 2003 a verschiddene Punkten unzepassen, Upassungen, déi d'Regierung op Basis vu Propositione vun de Presidente vun de Walbüroen aus de véier Walbezierker mécht, an dat och aus der Erfahrung net zulescht vun de Gemengen a Chamberwalen am Joer 2023, awer och op Recommendation vum eiser Commission de Vérification des Pouvoirs.

Déi Upassunge bestinn am Prinzip aus verschiddenen administrative Vereinfachungen a solle fir d'Europawale vum 9. Juni dëst Joer gëllen. Dohier ergëtt sech eng gewëssen Urgence, well dofir mussen dës Ännerungen den 28. Abrëll, also dës Sonndeg, a Kraaft treden.

De Projet de loi gesäit doniewent och d'Bereenage vun engem Oubli vir betreffend d'Indemnitéite vun eis Deputéierten a vun de Membere vum Staatsrot. Dës Upassung huet allerdéngs keng Inzidenz op d'Indemnitéit selwer, mee stellt just richtig, dass se pro Mount an net eemol d'Joer gerechent gëtt, esou wéi et an der Praxis jo ass – dat hutt Der matkritt –, mee wéi et 2018 vergiess gouf unzepassen.

Déi national Dateschutzkommissioun huet de Projet den 8. Mäerz dëst Joer aviséiert. De Staatsrot huet den éischten Avis den 12. Mäerz 2024 ofginn. D'Kommissioun vun den Institutionen huet de 27. Mäerz eng Rei Amendementer ugeholl, déi de 17. Abrëll vum Staatsrot aviséiert goufen.

Déi Haaptännerung vum Projet de loi besteet doranner, dass net méi wéi bis elo d'Schäfferéit vun de Gemengen d'Lëscht vun den net lëtzebuergeschen EU-Bierger, déi op der Wielerlëscht fir d'Europawale stinn, op Bréissel weiderleet, mee dass dëst iwwert de Centre des technologies de l'information de l'État, also de CTIE, soll geschéien, deen iwwert den RNPP, also de Persouneregëster, Zougang zu dësen Donnéeën huet.

D'CNPD weist flichtbewusst drop hin, dass nom Prinzip vun der Minimisation nëmme déi Donnéeën dierfen op dës Lëscht stoen, déi der Finalitéit déngen, also Numm, Gebuertsdatum an ob een als Wieler agedroen ass, dëst natierlech, well all EU-Bierger nëmme eemol fir d'Europaparlament soll seng Stëmm kënnen ofginn.

Ech ginn da kuerz nach op aner Ännerungen an. An Zukunft soll nëmme nach een alphabeetesche Relevé vun de Wieler an de Walbüroen leien. Bis ewell gouf e Relevé vun de Lëtzebuurger Wieler gemaach, ee fir d'EU-Bierger an ee fir déi aner. Dëst huet näischt mat dem Walrecht ze dinn. Et ass eng reng praktesch Vereinfachung am Oflaf fir d'Leit an de Walbüroen. Fir d'Nationalwale stinn op dësem Relevé nëmme Lëtzebuurger, also Leit mat Lëtzebuurger Nationalitéit.

Une voix | Très bien!

M. Laurent Zeimet (CSV), rapporteur | Eng weider Vereinfachung betrëfft d'Kompositioun vun de

Walbüroen. Bis elo kënne just Wieler aus der jee-weileger Gemeng eng Hand mat upaken. An Zukunft kënnen d'Wieler aus engem Bezierk an egal wéi enger Gemeng an hirem Bezierk an engem Walbüro mat auszielen. Dir kennt dat aus Äre Gemenge warscheinlech. Dacks sinn et Leit aus engem Veräin, déi e Walbüro assuréieren. D'Leit aus de Veräiner kommen awer heiansdo aus verschiddene Gemengen, an dofir wier et méi praktesch, dann op dës Wee ze goen.

Mir haten och an der Kommissioun diskutéiert, ob een dat net kéint national opmaachen. Do mengen awer d'Presidente vun de Walbüroen, dass dann ze vill Konkurrenz kéint tëscht de Bezierker entstoën.

Dës Projet gesäit dann och vir, dass fir eng Koppel, déi duerch e Partenariat verbonden ass, déi selwecht Inkompatibilitéit zielt wéi fir eng bestuete Koppel. Wann also ee Kandidat ass, kann deen aneren net hëllefen auszielen.

Eng proposéiert Ännerung, déi vun der Kommissioun net ugeholl gouf, hätt doranner bestanen, dass an Zukunft keng Suppléant-témoin méi solle genannt ginn. D'Kommissioun war awer der Meenung, dass déi Méiglechkeet soll bei alle Wale bestoe bliwen.

Här President, net averstane war d'Kommissioun och mat der Ännerung, déi virgesinn huet, dass d'Kandidat selwer net kënnen ënnerschreiwen, fir hir Lëscht ze deposéieren. Den Artikel 135 Alinea 1 vum Walgesetz gesäit fir d'Chamberwale vir, dass eng Lëscht vun 100 Wieler, vun engem Deputéierten oder vun dräi Gemengeréit aus deem Bezierk ka presentéiert ginn. Anscheinend gouf et hei Interpretationsdifferenze bei verschiddene Presidente vun de Walbüroen, déi gemengt hunn, dass dann e Kandidat selwer seng Lëscht net kéint presentéieren.

Vu dass jo awer och dacks eng Deputéierten nach eng Kéier entritt oder bei Gemengewalen e Gemengerot, huet dat sech der Kommissioun net wierklech erschloss, wou do kéint eng Interpretationsdifferenz sinn a firwat een net selwer kéint déi Lëscht ënnerstëtzen, op där ee Kandidat ass. An dofir huet d'Kommissioun och hei en Amendement presentéiert. Fir et also kloer ze soen: De Wëlle vum Legislatuer ass deen, dass e Kandidat seng Lëscht ka presentéieren.

Bei den Europawalen an de Gemengewalen ass deen Text awer elo leider stoe bliwwen, well den Amendement sech just op d'Chamberwale bezitt. Fir e weideren Amendement wier awer elo keng Zäit gewiescht, well d'Gesetz muss jo, wéi gesot, dës Sonnden a Kraaft treden, fir dass déi aner Vereinfachungen den 9. Juni kënne gëllen. Dës Schéinheitsfeeler bedauere mir. Mir proposéieren Iech awer trotzdeem, den Text elo esou unzuhuelen.

D'Kommissioun ass awer och der Meenung, dass mer no den Europawale sollen d'Concertatioun erëm ophuelen, fir eng weider Vereinfachung a Modernisierung vum Walgesetz an dës Mandatsperiod virzuhuelen.

D'Kommissioun gesäit an deenen 346 Artikelen vum Walgesetz nach Potenzial fir weider Vereinfachungen an an deem Sënn géif ech wëllen eng Resolutioun deposéieren, déi vun alle Fraktiounen a Sensibilitäte gedroe gëtt.

Résolution 1

La Chambre des Députés,

– considérant le projet de loi n° 8355 portant modification : 1° de la loi électorale modifiée du 18 février 2003 ; 2° de la loi modifiée du 16 juin 2017 sur l'organisation du Conseil d'État ;

– considérant le rapport voté en commission lors de la séance du 18 avril 2024,

décide

– de reprendre la concertation entre acteurs impliqués dans le déroulement des élections en vue de préparer une réforme de la loi électorale modifiée du 18 février 2003.

(s.) Laurent Zeimet, Guy Arendt, Marc Baum, Simone Beissel, Mars Di Bartolomeo, Fernand Kartheiser, Ben Polidori, Sam Tanson.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Zeimet.

M. Laurent Zeimet (CSV), rapporteur | Ech weisen dann nach drop hin, datt de Projet virgesäit, datt ee bei der Demande fir d'Bréifwal aus dem Ausland muss eng Pièce d'identité verséieren. Eng Konditioun, déi der Kommissioun awer iwwerdrifwe geschéngt huet, wann ee seng Demande iwwer e securiséierte Site vum Staat mécht, iwwert deen d'Identitéit ka festgestallt ginn. An an deem Sënn huet d'Kommissioun eng Ausnam zur neier Reegel iwwer Amendement ageschriwwen.

Dës Projet gesäit dann nach weider praktesch Upassungen vir, wéi zum Beispill bei dem Verlosse vum de Lëschtennummere, a bestëmmt, datt d'Komplementarwalen an enger Majorzgemeng kënnen op dem Dag vun National- oder Europawalen terminéiert ginn, wa se géifen an enger Zäitfënster téschent dräi a sechs Méint vun enger nationaler Wal ufalen. Schlisslech gëtt festgeluecht, dass de Logo vun de Parteien och bei de Gemengewalen op de Bulletin ka kommen, bei den Europawalen awer net zousätzlech de Logo vun den europäesche Mamparteien.

Fir weider Detailer verweisen ech op mäi schréttleche Rapport. Ech soen nach eng Kéier alle Membere vun der Kommissioun Merci fir déi gutt Zesummenaarbecht an och de Mataarbechter vun der Chamber natierlech. An d'Kommissioun proposéiert dann, dësen Text esou unzehuelen.

Wann Der erlaabt, Här President, géif ech dann och direkt hannendrunhänken, datt ech den Accord gi vun der CSV-Fraktioun, an ech wéilt an eisem Numm och all deenen, déi den 9. Juni nach eng Kéier an den Asaz ginn, fir all déi Bulletinen auszezielen, e grouse Merci ausschwätzen. A mir hoffen, datt dës Vereinfachungen hinne déi Aarbecht dann och erliichteren. Villmools merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen dem Här Zeimet Merci fir säi schréttlechen a fir säi mëndleche Rapport.

Ech ginn dann d'Wuert weider un den éischten ageschriwwene Riedner, an dat ass den Här André Bauler. Här Bauler.

Discussion générale

M. André Bauler (DP) | Jo, merci, Här President. De Rapporteur Laurent Zeimet huet eis elo just eng Rei Vereinfachungen, Prezisiounen an Ännerungen am Walgesetz virgestallt. Dës Upassungen sinn am Interesse vun allen Acteuren, déi am Walprozess implizéiert sinn, wat mer nëmme begrësse kënnen. Mir wélten nach bäifügen, wéi mer dat an der Kommissioun beschwat hunn, datt mer dat Walgesetz an den nächste Méint nach eng Kéier iwwerkucke wäerten, fir weider Upassungen virzehuelen. Mir wäerten et also nach eng Kéier op de Leescht huelen, fir et un d'Realitéit vun eiser Zäit unzepassen. Wéi gesot, d'Kommissioun huet dat entscheet, an dat kënnen mir och vun eiser Säit aus nëmme begrëssen.

Et soll een dem Rapporteur jo eigentlech net méi Merci soen, mee ech géif him awer dofir felicitéieren fir säin objektiven a komplette Rapport. Dat gesot, merci fir Är Opmierksamkeet.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bauler. Dann ass elo d'Wuert fir den Här Mars Di Bartolomeo.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Merci, Här President. Merci och dem Kollege Rapporteur. Et ass eigentlech net vill bäizefügen zu där Presentatioun, déi de Rapporteur gemaach huet. Ech wëll mech dorop beschränken, ze begrëssen, dass mer hei eng Vereinfachung och virun allem fir d'Gemenge maachen, well an Zukunft déi Transmissioun vun den Daten iwwert de Centre informatique de l'État lafen a net méi iwwer all eenzel Gemeng. Dat ass eng gutt Saach.

Mir haten e breede Konsens an der zoustänneger Institutiounskommissioun an do ware Malentendues ganz séier aus der Welt geschaf, Malentendues, déi drop erausgelaf wäeren, dass dat heite kéint a Richtung Walrecht fir Leit goen, déi d'Walrecht am Moment net hunn. Dat ass net de Fall. Och wann ee sech weider muss Suerge maachen iwwert déi Fifty-fifty-Gesellschaft, déi mer hei zu Lëtzebuerg hunn, hu mer eis hei an der Chamber d'Wuert gi gehat – an dat Wuert steet –, dass mer deem Referendum, dee mer haten, géife Rechnung droen. A dat ass och ganz kloer an der Lëtzeburger Verfassung, an där neier Versioun vun der Lëtzeburger Verfassung, festgehalten.

Dat gesot, ënnerstëtzt mir och d'Resolutioun, déi drop erausleef, dass mer deen Elan, dee mer hei kritt hunn, fir punktuell Ännerungen ze maachen, sollen notzen, fir d'Diskussiounen ze relancéieren, déi schonn ugefaangen haten, mee déi awer net zillféierend waren, fir eist Walgesetz op de Leescht ze huelen an op eenzelne Punkten, wou dat noutwendeg ass, ze adaptéieren.

An deem Sënn wëll ech den Accord vun der LSAP bréngen an hoffen, dass mer alleguer zesummen derfir suergen, dass déi Resolutioun net ... Ewéi eng Kéier e fréiere Staatsminister gesot huet: „Ech huele se un an da geet se an den Tirang.“

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Bon, merci, Här Di Bartolomeo. Dann ass elo d'Wuert fir den Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Villmools merci, Här President. Ech wéilt soen, datt souwuel an den Elementer, déi de Rapporteur genannt huet, wéi och elo an där ganz interessanter Presentatioun vum Här Mars Di Bartolomeo eigentlech zweemol en Hommage un d'Aarbecht vun der ADR gemaach gouf, an dat huele mer dach gären entgéint, ...

(Interruption)

... well an deenen zwou Diskussiounen, déi mer haten, ass ënnerstrach ginn, datt et Diskussiounen gouf, fir ganz kloerzestellen, datt bei den nationale legislative Waleen ausschliisslech Leit mat Lëtzeburger Nationalitéit d'Walrecht hunn. Et ass ëmmer erëm a verschiddenen Diskussiounen néideg, dat kloerzestellen. Mir passen dorobber ganz, ganz gutt op a mir freeën eis, datt dat och elo an dësem Gesetz dann de Fall ass.

Et sinn eng Rei Diskussiounen beim Walgesetz, déi een och muss begleeten, an de Rapporteur huet drop opmierksam gemaach. An eisen Aen ass et evident, datt e Kandidat och seng eege Lëscht muss kënnen ënnerstëtzen. A mir hu virun allem och gesinn, datt et eng Proliferatioun och vu ganz klengen Parteien gëtt. Dat ass normal an enger Demokratie an et soll een net probéieren, dat duerch iergendwellech Dispositiounen, Verwaltungsdispositiounen oder eppes aneres ze behënneren.

Et ass schonn néideg, datt et eng Minimalzuel vun Ënnerschrëfte gëtt, fir komplett Fantasiestrukturen do vläicht awer ze verhënneren, souwäit dat méiglech ass. Mee alles, wat den demokrateschen,

pluralisteschen Ausdrock an eiser Gesellschaft ënnerstëtzt, solle mer net behënneren. An dofir ass et och wichteg, datt déi Zuel vun Ënnerschrëften eng Garantie op där enger Säit ass, awer keng Barriär fir d'Pluralitéit vum demokrateschen Liewen. Et ass dofir fir eis kloer, datt souwuel bei den Europawale wéi och bei de Gemengewalen déi Dispositiounen müssen nach kloergestallt ginn, fir dat do och ganz daitlech ze maachen, wéi mer et elo hei gemaach hunn.

An et ass e kontinuéierleche Prozess, d'Walgesetz ze iwwerpräieren. Et si ganz vill Dispositiounen am Walgesetz – an dat ass déi lescht Consideratioun, déi ech wëll maachen –, déi och anere Rechtsinstrumenter entsprechen, och dem Reglement vun der Chamber, zum Deel der Verfassung. An et wier gutt, och eng Kéier eng koordinéiert Approche do ze hunn, inklusiv iwwert de Statut vum Deputéierten, wou mer och eng Kéier sollte méi genee kucken, wat sech nach kann do verbessern.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. Ech gesinn, datt den Här Di Bartolomeo Iech wollt eng Fro stellen. Sidd Dir d'accord, Här Kartheiser?

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Jo, ech wollt ...

M. Claude Wiseler, Président | Nee, waart emol. Den Här Kartheiser ass d'accord domadder, wann ech dat richteg verstanen hunn.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Merci, ech wollt just eng Prezisioun ...

(Interruption et hilarité)

Ech wollt just eng Prezisioun ginn. Déi Dispositiounen, wien un Europawalen an un anere Wale kann deelhuele, sinn an eiser Gesetzgebung, an eiser Verfassung esou kloer, méi kloer kënnen se net sinn. Dat kann ee begrëssen, dass déi Dispositiounen esou sinn, dat kann ee kritiséieren, dass se esou sinn – mee kloer si se!

An déi Diskussioun, déi mer an der Kommissioun haten, war eigentlech net néideg, mee vu dass et eng Rei vu Kollege gëtt, deenen een et ëmmer an ëmmer erëm muss soen an drop hiweisen, wou et steet, hu mer dat da gemaach, fir jiddwereen zefriddenzestellen. Ech wollt just déi Prezisioun ginn. An, jo, domat hunn ech alles gesot.

M. Tom Weidig (ADR) | Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Dir hat alles gesot a keng Fro gestallt.

(Hilarité)

Mee mir sinn elo all zefridden ...

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Ma, Här President ...

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Ech brauch net ze äntweren.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Här President, entschëllegt. Wann Dir ...

(Exclamations et hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Nee, nee, Här Di Bartolomeo, net nach eng Kéier!

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Här President, entschëllegt. Ech wëll dann d'Fro stellen: Huet jiddwereen dat selwecht verstanen, wéi ech dat verstanen hunn?

M. Claude Wiseler, Président | Ma ech äntweren Iech: Jo. An dann domat ass déi Fro beäntwert.

(Hilarité)

An dann ass déi nächste Riednerin d'Madamm Sam Tanson. Madamm Tanson.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo, ech weess net, ob ech alles esou verstanen hunn, wéi den Här Di Bartolomeo dat verstanen huet, mee ech hunn dem Rapporteur gutt nogelauschert an dat hunn ech alles verstanen, mengen ech, sou wéi en et gemengt huet. An en huet eis dach ganz intensiv Diskussiounen an der Kommissioun gutt erëmginn, iwwerhaapt net iwwert dee Punkt – ausser déi lescht Kommissioun, déi den Här Di Bartolomeo elo virbruecht huet –, mee iwwert d'Detailfroen, well een dann awer gesäit, wéi wichteg dat dann deene Gewielten heibannen ass, wat ech jo verstinn, d'Detailfroen, wéi de Prozess vun de Walen ofleeft.

Et huet sech do erausgeschielt – an duerfir sinn ech immens dankbar, dass de Rapporteur déi Resolutioun och virbruecht hat, sou wéi mer dat an der Kommissioun uitgemaach haten –, dass awer nach eng ganz Rëtsch Inkohärenzen tëschent deene verschiddene Prozeduren existéieren, dass mer och zum Deel, wéi d'CNPD dat geschriwwen huet, extreem vill Daten och sammeln, déi vläicht net alleguerete misste gesammelt ginn, soudass et ganz gutt ass, dass mer eis, wat dee Punkt ubelaangt, mee insgesamt d'Walgesetz, do d'Wuert ginn hunn, et nach eng Kéier op de Leescht ze huelen. Duerfir gi mir och do souwuel den Accord fir d'Ännerungen am Gesetz wéi och fir d'Resolutioun, wéi se hei virläit.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Tanson. Dann ass et um Här Ben Polidori. Här Polidori.

M. Ben Polidori (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Europawale sti virun der Dier. An dofir ass et wichteg, dass mir am virleiende Projet haut nach e puer kleng Upassunge maachen, déi d'Organisatioun vun de Wale vereinfachen an hire propperen Oflaf garantéieren.

Wéi vum Rapporteur presentéiert gouf, enthält dese Projet eng Villzuel vu klengen Adaptatiounen. Ech wäert net nach eng Kéier op all Detail agoen, dat ass schonn exzellent vum Rapporteur gemaach ginn. Amplaz wëll ech mech awer op ee Punkt konzentréieren, dee mir an deem Projet besonnesch opgefall ass, an dat ass déi exzellente parteiwwergräifend Zesummenaarbecht, déi mer an deem Dossier alleguereten haten.

De Projet ass net esou aus der Kommissioun erausgaangen, wéi en erakomm ass. An do schwätzen ech net just vu klaseschen Upassungen, déi op Basis vum Staatsrot gemaach gi sinn, mee vun tatsächleche politeschen Entscheedungen.

Wéi vum Rapporteur am Detail beschriwwen huet déi éischt Propos nach virgesinn, dass d'Persounen, déi eng Lëscht deposéieren fir d'Nationalwale, net selwer konnte Kandidat sinn. Dat hätt grad de kleng Parteien an neie Parteien d'politesch Participatioun erschwéiert. Dat war e Problem, dee mir Piraten a sëllege Question-parlementairen opgeworf haten.

Mir freeën eis dofir, dass an der Kommissioun e Konsens fonnt ginn ass, fir dës Reegelung falen ze loossen an en Zougang zu de Walen esou méi oppen ze gestalten. Zukünfteg soll dës Reegelung jo dann och nach fir d'EU- an d'Kommunalwale festgehale ginn. D'Wale sollen un den Urnen entscheet ginn an net duerch administrativ Hürden.

Eng zweet Upassung, déi an der Kommissioun gemaach gouf, och op Wunsch vun de Piraten, ass, dass mir konnte festhalen, dass den Zougang zur Wal iwwer staatlech geschéiert Plattformen net erschwéiert soll ginn. Persounen, déi am Ausland liewen an zu Lëtzebuerg berechtigt sinn ze wäelen, sollen et sou einfach wéi méiglech hunn, dëscht Recht auszeüben.

Politesch Participatioun ass fir eis Piraten e Kärtheema an duerfir ass et eis wichteg, dass et jidderengem sou einfach wéi méiglech soll gemaach kënne ginn, fir wielen ze goen oder sech als Kandidat kënne opzesetzen.

Mir freeën eis op déi kommend Europawalen a stëmmen de virleiende Projet natierlech mat, sou wéi och d'Resolutioun, déi deposéiert gouf. Ech soen Iech Merci.

M. Sven Clement (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. Dann ass et um Här David Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Am Prinzip misst mäi Kolleeg, de Marc Baum, dozou schwätzen, well hie Member ass vun dëser Kommissioun. Ech iwwerhuelen dat. E sot mer och: „David, dat ass kee Problem. Dat kënne mer matstëmmen.“ An dat kann ech nëmme confirméieren, nodeems ech dem Rapporteur seng Ried gelauschert hunn. Dat war alles ganz kloer.

Den Här Di Bartolomeo huet mech erëm e bëssen duercherneebruecht, ...

(Hilarité)

... mee et ass awer nach erëm ...

M. Sven Clement (Piraten) | Dat kënnt méi oft vir.

M. David Wagner (déi Lénk) | Et ass ... Ech provoziéieren hien erëm. Passt op!

(Hilarité)

Mee mir wäerten dat heite matdroen.

Eng kleng Iwwerleeung och just sou – dat ass mer awer elo och agefall –, wat d'Walbüroen ugeet. Et ass mer opgefall, op jidde Fall bei de leschte Walen, op jidde Fall do, wou ech normalerweis wäelen ginn, dat do eng Ëmorganisatioun stattfënt. Dat kann ech och novollzéien. Dat muss heiansdo normal sinn, dass de Walbüro vläicht plënnert, op eng aner Plaz geet a sou weider, mee et misst ee vläicht derfir suergen, dass d'Walbüroen net ze wäit ewech sinn an dass d'Leit awer iergendwéi kënne dohinner trëpelen, zemoos Leit, déi net onbedéngt ze vill mobil sinn. Bei mir ass dat net de Fall, mech stéiert dat net, mee et ass mer opgefall, dass op eemol fir gewësse Plaze gréisser Strecken mussen zréckgeluecht ginn, fir wielen ze goen, eendeiteg méi wéi soss, an dat ass vläicht net onbedéngt dat Ideaalst, zemoos wann een awer och trotzdem mierkt, dass trotz Walflicht ëmmer manner Leit wäelen ginn. Dat wësse mer jo och all. An dofir muss een awer derfir suergen, dass déi materiell Bedéngunge gesécher sinn.

Dat gesot, wäerte mer awer dat heite matstëmmen. Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Domat ass d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschlossen.

An dann huet d'Regierung d'Wuert. Här Premierminister.

Prise de position du Gouvernement

M. Luc Frieden, Premier ministre | Här President, eent vun eisen Ziler ass et, den administrativen Opwand an alle Beräicher ze reduzéieren. Dat gëllt fir d'Leit, dat gëllt fir d'Betriben, dat gëllt fir de Fonctionnement vum Staat. An dat ass en Effort, deen een net een Dag mécht an dann ass e fäerdeg, dass ass e kontinuierlechen Effort. A mir bekloen eis oft, dass d'Saachen ze komplizéiert sinn. Mee da muss mer se gemeinsam méi einfach maachen. An duerfir ass dat heite Gesetz iwwert d'Walgesetz e gutt Beispill, wéi ee ka Saache méi einfach maachen.

Dofir géing ech gären dem Rapporteur, dem honorablem Här Zeimet, mee och der ganzer Kommissioun Merci soe fir hir Aarbecht, mee och virun allem fir déi konstruktiv Propositionen, déi se gemaach hunn. Ech mengen, dat hei ass eng typesch Matière, wou ee guer net muss als Regierung soen: „Dat hei ass den Text. Dee muss esou an d'Chamber eragoen an esou erauskommen.“ Hei si Propositionen gemaach ginn, déi meng voll Zoustëmmung fannen. An ech wëll och op deem Wee an dëser Matière weiderfueren.

Dat hei ass eng Vereinfachung fir d'Kandidaten. Et ass eng Vereinfachung fir déi, déi an de Walbüroen sëtzen. Et ass eng Vereinfachung fir d'Gemengen. An ech muss selwer soen, dass ech als Kandidat – net bei den Europawalen, mee bei de Chamberwalen – erstaunt war vun der administrativer Komplexitéit vun all deene Piëcen, déi ee muss sammelen, déi par ailleurs de Staat an d'Gericht, wat déi Lëscht unhéit, scho längst alleguereten hunn. Do ass enorm vill Aarbecht dermat verbonnen, déi eigentlech kee Sënn mécht.

An duerfir wollt ech Iech soen, och wann eng Resolutioun sech net un d'Regierung wennt, mee un d'Chamber selwer, dass ech, wär ech Deputéierten, déi Resolutioun do matstëmme géing. An ech wëll Iech och soen: Déi Resolutioun do, déi kënnt net an den Tirang, well ech wëll Iech hei ubidden a souguer Iech invitéieren, dass mer deen Effort, dat Walgesetz ze änneren, gemeinsam maachen. Ech wëll Iech also soen, dass ech virum Summer gären an d'Kommissioun kommen. An ech hätt gären, dass do all Fraktioun mer Propositionen mécht, vu wat fir enge Punkten am Walgesetz si mengt, dass se misste geännert ginn.

Mir hunn elo, hoffentlech, e bësse Rou an dem Walkalenner, well mat Ausnam vun engem net virgesinnene Evenement gëtt et déi nächst Joren elo keng Walen. Et ass also e gudde Moment, fir an der Rou, am Konsensus vun alle politesche Parteien – wann dat méiglech ass – dat Walgesetz op de Leescht ze huelen. Ech mengen net, dass een et muss vun A bis Z frësch schreiwen, mee et gëtt eng Rei Punkten, wou een effektiv kann am Joer 2024 driwwer schwätzen, well se vläicht anescht si wéi virun enger Rei Joren. An dat Angebot wollt ech also der Institutionskommissioun maachen, fir dass mer dat gemeinsam op de Leescht huelen.

Par ailleurs wëll ech am Numm vun der Regierung nach eng Kéier soen, dass mer – an dat hu mer an de Koalitionsverhandlungen beschwat – wëlle kucken, den elektronneschen Vott an der Walkabinn anzeféieren oder ze studéieren, wéi dat kéint fonctionéieren. Och déi Aarbechten hunn ech ugeleiert. Mir ginn dat an aner Länner kucken. Ech weess net, wou d'Hürden alleguereten do sinn, mee an engem Zäitalter vun der Digitalisatioun, mengen ech, kann ee sech do inspiréieren u Saachen, déi an aner Länner bestinn. An ech hoffen, dass mer och do am Laf vum Joer kënne Progrès maachen.

An och dat wëll ech zesumme mat der Chamber maachen, well hei geet et jo ëm d'Basis vun der Demokratie. D'Wale sinn nun eemol dat, woumer mer entscheeden, wien eis an der Gemeng, an der Chamber, an dem Europaparlament vertritt. An duerfir soll een och iwwert dee Système électoral an enger gutt fonctionéierender Demokratie e gemeinsamen Accord hunn.

Ech soe Merci fir d'Zoustëmmung zu deem Gesetzesprojet mat sengen Ännerungen, déi och eis Zoustëmmung fannen, an ech freeë mech op den Debat an der zoustänneger Kommissioun an deenen nächste

Wochen an ech waarde gespaant op Är Propositionen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Premierminister. Ech ginn dervun aus, datt Är Propositionen net op daf Ouere gestouss sinn. An domat wär awer d'Diskussion dann ofgeschloss.

An da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8355. Den Text steet am Document parlementaire 8355⁵.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8355 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Mir kommen zu de Votes par procuration. An de Vott ass heimat ofgeschloss.

D'Résultat du vote ass: 60 Jo-Stëmmen an deemgemääss keng Nee-Stëmm a keng Abstention. De Projet de loi ass also mat 60 Jo-Stëmmen ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par Mme Diane Adehm), MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Laurent Mosar) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum (par M. David Wagner) et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

Résolution 1

Dann hu mer nach eng Resolution um Büro leien, déi vum Här Zeimet abruecht ginn ass.

Wollt Dir nach eppes dozou soen, Här Zeimet? Dir hutt et virdru schonn erkläert.

(Négation)

Dat ass net de Fall.

Ass nach eng aner Stellungnam zu dëser Resolution? Déi meescht si souwisou an hire Rieden och drop agaangen.

(Négation)

Dat ass net de Fall, gesinn ech.

Da ginn ech dervun aus, datt mer och iwwer dës par main levée kënnen ofstëmmen.

(Assentiment)

Domat sidd Der d'accord.

Vote sur la résolution 1

Dann: Wie stëmmt fir déi Resolution? Merci.

Ass een, deen dergéint stëmmt?

Gëtt et eng Enthaltung?

Dann ass dës Resolution à l'unanimité ugehall.

Domat si mer dann um Enn vun eiser Sëtzung vun haut de Moien ukomm. D'Chamber kënnt de Mëtten um 14.00 Auer fir d'Suite vun de Budgetsdebatten nees zesummen.

D'Sëtzung ass opgehuewen.

(La séance publique est levée à 11.24 heures.)

22e séance

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique

M. Claude Wiseler, Président

2. 8383 – Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2024 et modifiant :

1° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques ;

2° la loi modifiée du 14 décembre 2016 portant création d'un Fonds de dotation globale des communes ;

3° la loi modifiée du 21 décembre 1998 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 1999 ;

4° la loi modifiée du 25 mars 2020 portant création du Fonds spécial de soutien au développement du logement

8384 – Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2023-2027

Programme de stabilité et de croissance (PSC) et programme national de réforme (PNR) (suite)

Prises de position du Gouvernement : M. Gilles Roth, Ministre des Finances (interventions de M. Gilles Baum, M. Sven Clement et Mme Sam Tanson) | M. Tom Weidig (parole après ministre) | M. le Ministre Gilles Roth | Mme Sam Tanson (parole après ministre) | M. le Ministre Gilles Roth | M. Lex Delles, Ministre de l'Économie, des PME, de l'Énergie et du Tourisme

3. 8258 – Projet de loi portant règlement du compte général de l'exercice 2022

Rapport de la Commission de l'Exécution budgétaire : M. Franz Fayot (dépôt de 4 résolutions)

Discussion générale : Mme Stéphanie Weydert | M. Guy Arendt | M. Fred Keup | Mme Sam Tanson | M. Sven Clement | M. David Wagner (intervention de M. Sven Clement)

Prise de position du Gouvernement : M. Gilles Roth, Ministre des Finances (intervention de M. Franz Fayot)

p. 21

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8258 et dispense du second vote constitutionnel (intervention de M. David Wagner)

4. 8383 – Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2024 [...]

8384 – Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2023-2027

Programme de stabilité et de croissance (PSC) et programme national de réforme (PNR) (suite)

p. 29

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8383 et dispense du second vote constitutionnel

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8384 et dispense du second vote constitutionnel

Motion 1 : Mme Taina Bofferding | M. Gilles Baum | M. Sven Clement | M. David Wagner | M. Marc Spautz | Mme Sam Tanson | Mme Taina Bofferding (interventions de M. Sven Clement et M. Georges Engel)

Vote sur la motion 1 (rejetée)

Motion 2 : Mme Taina Bofferding | Mme Sam Tanson | M. Gilles Baum | M. Sven Clement | M. David Wagner (intervention de M. Sven Clement) | M. Marc Spautz (intervention de M. Georges Engel) | M. Fred Keup (intervention de M. Sven Clement)

Vote sur la motion 2 (rejetée)

Motion 3 : Mme Carole Hartmann | M. Franz Fayot | M. Marc Goergen | Mme Sam Tanson | M. Marc Spautz | M. Fred Keup

Vote sur la motion 3 (rejetée)

Motion 4 : M. Sven Clement | M. David Wagner | M. Gilles Baum | Mme Sam Tanson | Mme Taina Bofferding | M. Fred Keup (intervention de M. Félix Eischen) | M. Sven Clement (interventions de M. Gilles Baum) | M. Gilles Baum (interventions de M. Sven Clement) | M. Marc Spautz

Vote sur la motion 4 (rejetée)